УДК 332.14:346:339.137.2
https://doi.org/10.32342/3041-2153-2026-2-41-7

А. С. МАГДІЧ,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри глобальної економіки
Університету імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)
https://orcid.org/0000-0001-9290-9745

О. А. ЗАДОЯ,
кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу економіко-правових проблем містознавства,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України», м. Київ (Україна),
доцент кафедри глобальної економіки
Університету імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)
https://orcid.org/0000-0002-4251-3061

Економіко-правові механізми забезпечення резильєнтності міст України в системі зміцнення конкурентоспроможності європейського простору[1]

Цитування: Задоя, О. А., Магдіч А. С. (2026). Економіко-правові механізми забезпечення резильєнтності міст України в системі зміцнення конкурентоспроможності європейського простору. European Vector of Economic Development. №2 (41). С. 91–102. https://doi.org/10.32342/3041-2153-2026-2-41-7

Повномасштабна війна загострила взаємопов'язані виклики для міст України, зокрема порушення роботи критичної інфраструктури, втрату виробничих потужностей, переміщення населення, тиск на місцеві бюджети та зростання потреби в публічних послугах. Відновлення пошкоджених об'єктів саме по собі не забезпечує

[1] Стаття підготовлена у рамках реалізації міжнародного проєкту «Конкурентоспроможність Європи у новій глобальній економіці» № 101176059 – EuCompet – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Co-funded by the European Union

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

© А. С. Магдіч, О. А. Задоя, 2026.
Creative Commons Attribution license (CC BY 4.0)

функціонування міської економіки під час майбутніх потрясінь. У статті досліджено, як економічні та правові механізми можуть посилювати резильєнтність українських міст і через їх включення до ширших мереж сприяти стійкій конкурентоспроможності європейського економічного простору.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування цього зв'язку. Застосовано системний, інституційний, структурно-функціональний і порівняльний підходи до аналізу наукових праць та документів, що визначають політику України і ЄС. Розроблено аналітичну модель взаємодії ресурсів, правових норм і практик управління. Для її подальшої перевірки запропоновано показники безперервності міських послуг і діяльності підприємств, збереження малих і середніх підприємств, зайнятості, продуктивності, інвестицій, доступності цифрових послуг, надійності енергопостачання та якості місцевого врядування.

Систематизовано п'ять взаємопов'язаних груп економічних механізмів: фінансово-інвестиційні інструменти, підтримку підприємництва, інфраструктурні та енергетичні заходи, цифрові й зелені рішення, а також політику зайнятості та розвитку людського капіталу. Їхня результативність залежить від правових та інституційних умов. Виокремлено три функції правового забезпечення: визначення повноважень і відповідальності за ухвалення рішень; координацію державних і приватних учасників; захист передбачуваних умов інвестування та підзвітного використання ресурсів. Запропонована модель розрізняє три послідовні рівні результатів резильєнтності: безперервність основних міських функцій, збереження й розвиток економічної діяльності та здатність міста виконувати надійну функцію в європейських мережах.

Визначено чотири можливі канали внеску міст у конкурентоспроможність Європейського простору: участь у виробничих ланцюгах, енергетичну та ресурсну співпрацю, технологічні й інноваційні зв'язки, а також просторові та інвестиційні зв'язки. Обґрунтовано необхідність диференціювати пріоритети політики для прифронтових і деокупованих міст, міст, що приймають переміщених людей і підприємства, промислових та прикордонних міст.

Зроблено висновок, що міська резильєнтність потребує узгоджених комплексів економічних інструментів і правових гарантій, адаптованих до конкретних функцій міста. Запропоновані зв'язки з європейською конкурентоспроможністю потребують подальшої кількісної перевірки за результатами реалізації програм міського відновлення.

Ключові слова: резильєнтність міст, економіко-правові механізми, міста України, стійка конкурентоспроможність, європейський економічний простір, інституційна спроможність, місцеве самоврядування, повоєнне відновлення, мале та середнє підприємництво, європейська інтеграція

JEL classification: ***F15, H72, K23, O18, R11, R58***

Russia's full-scale war has intensified interconnected challenges for Ukrainian cities, including disruptions to critical infrastructure, the loss of productive capacity, population displacement, pressure on local budgets, and growing demand for public services. Restoring damaged assets alone cannot ensure that urban economies will function during future shocks. This article examines how economic and legal mechanisms can strengthen the resilience of Ukrainian cities and, through their integration into wider networks, contribute to the sustainable competitiveness of the European economic space.

The study aims to provide a theoretical explanation of this relationship. It applies systemic, institutional, structural-functional, and comparative approaches to academic research and Ukrainian and European policy documents. Rather than estimating a causal effect, it develops an analytical framework for examining how resources, rules, and governance practices interact. Proposed indicators include the continuity of urban services and business operations, the survival of small and medium-sized enterprises, employment, productivity, investment, access to digital services, energy reliability, and the quality of local governance.

The article systematises five interrelated groups of economic mechanisms: financial and investment instruments; support for entrepreneurship; infrastructure and energy measures; digital and green solutions; and employment and human-capital policies. Their effectiveness depends on complementary legal and institutional conditions. Three functions of legal provision are identified: assigning decision-making powers and responsibilities, coordinating public and private actors, and protecting predictable investment conditions and the accountable use of resources. The resulting framework distinguishes three successive levels of resilience outcomes: continuity of essential urban functions, preservation and development of economic activity, and the city's capacity to perform a reliable role in European networks.

Four potential channels of contribution to European competitiveness are proposed: participation in production value chains, energy and resource cooperation, technological and innovation links, and spatial and investment connections. Policy priorities should vary across Ukrainian cities. Frontline and formerly occupied cities require a focus on essential services and conditions for business activity; cities receiving displaced people and firms need housing, employment, and infrastructure capacity; industrial and border cities require production modernisation and stronger logistics and investment links.

The article concludes that urban resilience depends on coordinated packages of economic instruments and legal safeguards tailored to specific city functions. The proposed links to European competitiveness remain analytical propositions that require subsequent quantitative testing against the outcomes of urban recovery programmes.

Keywords: urban resilience, economic and legal mechanisms, Ukrainian cities, sustainable competitiveness, European economic space, institutional capacity, local self-government, post-war recovery, small and medium-sized enterprises, European integration

JEL classification: ***F15, H72, K23, O18, R11, R58***

Актуальність дослідження. Повномасштабна війна загострила для міст України взаємопов'язані виклики: порушення роботи критичної інфраструктури, втрату виробничих потужностей, міграцію населення, обмеження місцевих бюджетів і зростання потреб у публічних послугах. За цих умов відновлення окремих об'єктів не гарантує здатності міської економіки функціонувати під час нових потрясінь. Визначального значення набуває резильєнтність міста – здатність його інституцій, підприємств, інфраструктури та населення підтримувати основні функції, адаптуватися до змін і формувати передумови довгострокового розвитку.

Забезпечення такої здатності потребує узгодженого застосування економічних і правових механізмів. Фінансування відбудови, підтримка малого й середнього підприємництва, інвестиції в енергетичну автономність, цифрові сервіси та людський капітал можуть дати стійкий результат лише за наявності передбачуваних правил, прозорого управління ресурсами й дієвої координації між державою, громадами та бізнесом. Водночас зближення України з ЄС надає міській резильєнтності ширшого значення: спроможні міста здатні долучатися до європейських виробничих, енергетичних та інноваційних мереж, зміцнюючи конкурентоспроможність Європейського простору.

Попри зростання уваги до відбудови й міської стійкості, недостатньо з'ясовано, **як саме поєднання економічних інструментів і правових гарантій впливає на безперервність діяльності підприємств, зайнятість, інвестиційну привабливість та інтеграційний потенціал міст**. Це зумовлює необхідність дослідження економіко-правових механізмів резильєнтності як цілісної системи, орієнтованої не тільки на подолання наслідків кризи, а й на створення нових конкурентних переваг.

Огляд літератури та досліджень. У працях, присвячених регіональній і міській резильєнтності, простежується перехід від розуміння стійкості як повернення до докризового стану до її трактування як здатності змінювати структуру економіки. Р. Мартін і П. Санлі наголошують, що реакція територій на потрясіння залежить від попередньої траєкторії розвитку, господарської структури та інституційних умов [1]. Розвиваючи цю логіку, М. Тріппл, С. Фастенрат і А. Ісаксен пов'язують трансформаційну резильєнтність із переорієнтацією регіональних інноваційних систем на розв'язання суспільних та екологічних проблем [2]. Ці підходи дають підстави розглядати відбудову українських міст як можливість формування нових економічних зв'язків і функцій.

У дослідженні групи вчених на чолі з О. Тарасевич на матеріалі європейських і українських міст показано значення диверсифікації економіки, фінансової стабільності, інституційної спроможності та соціальної згуртованості для міської резильєнтності [3]. Методичні підходи до оцінювання соціально-економічної резильєнтності систем розробляє І. Лещух [4]. Водночас Г. Возняк та співавтори зосереджують увагу на ролі бюджетних інструментів у забезпеченні резильєнтності територіальних громад України під час війни [5]. Отже, наявні дослідження окреслюють як чинники стійкості міст, так і можливості її кількісного оцінювання.

Економіко-правовий вимір безпосередньо розглядає О. Шульга, пов'язуючи міську резильєнтність із регулюванням, захистом критичної інфраструктури, інвестиційною привабливістю та стабільністю держави [6]. Європейський контекст проблеми доповнює доповідь М. Драгі, у якій серед викликів конкурентоспроможності ЄС визначено продуктивність, енергетичні витрати, інновації та потребу в інвестиціях [7]. Зіставлення цих праць дає змогу висунути припущення, що резильєнтність українських міст може впливати не лише на локальне відновлення, а й на їхню участь у європейських виробничих, енергетичних та інноваційних зв'язках.

Попри значний доробок, недостатньо досліджено як взаємодія фінансово-інвестиційних інструментів, правових гарантій та інституційної спроможності міського управління перетворюється на вимірювані економічні результати й внесок у конкурентоспроможність європейського простору. З'ясування цього зв'язку визначає спрямування статті.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі економіко-правових механізмів забезпечення резильєнтності міст України як чинника зміцнення конкурентоспроможності європейського економічного простору.

Для досягнення мети поставлено наступні завдання:

- систематизувати економічні, правові та інституційні механізми міської резильєнтності;
- розкрити характер їхньої взаємодії в умовах воєнного та повоєнного відновлення;
- визначити канали впливу резильєнтності українських міст на європейські виробничі, енергетичні й інноваційні зв'язки;
- запропонувати диференційовані орієнтири застосування цих механізмів з урахуванням особливостей міст України.

Методологіядослідження.Методологічнуосновустаттістановитьпоєднання системного, інституційного, структурно-функціонального та порівняльного

підходів. Системний підхід дає змогу розглядати міську резильєнтність як результат взаємодії місцевої економіки, інфраструктури, населення й органів управління. Інституційний підхід використано для аналізу того, як правові норми, повноваження органів місцевого самоврядування та практики координації визначають можливості застосування економічних інструментів. Структурно-функціональний підхід забезпечує розмежування механізмів за їхніми функціями: фінансування, регулювання, підтримка підприємництва, збереження зайнятості та забезпечення безперервності міських послуг.

Дослідження передбачає аналіз наукових публікацій і документів, що визначають підходи України та ЄС до місцевого розвитку, відновлення, цифрової і зеленої трансформації. Порівняльний аналіз європейських міських практик застосовується для виявлення інструментів, придатних до адаптації в Україні з урахуванням безпекових загроз, масштабу руйнувань і фінансової спроможності громад.

Для оцінювання очікуваних результатів механізмів запропоновано співвідносити витрати на програми резильєнтності з їхніми прямими й опосередкованими вигодами. Аналітичними орієнтирами слугують безперервність діяльності та збереження підприємств, динаміка зайнятості й продуктивності, обсяг інвестицій, доступність цифрових послуг, надійність енергопостачання та якість міського управління. На цій основі простежуються можливі канали переходу від локальної резильєнтності до участі міст у європейських виробничих, енергетичних та інноваційних зв'язках. Запропонована система показників має аналітичний характер; кількісне встановлення причинного впливу потребуватиме окремого емпіричного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Проведений аналіз наукових досліджень дає підстави розглядати резильєнтність українського міста як здатність його економіки, інституцій, інфраструктури та населення спільно забезпечувати безперервність основних функцій, адаптуватися до потрясінь і змінювати траєкторію розвитку. Такий підхід узгоджується з еволюційним трактуванням регіональної резильєнтності [1] і концепцією трансформаційної резильєнтності [2]. Для міст України він означає, що відновлення пошкодженого об'єкта має оцінюватися також за тим, чи підвищує цей об'єкт спроможність підприємств працювати, людей – залишатися економічно активними, а громади – реагувати на наступні ризики.

Попереднє порівняння європейських і українських міст засвідчило значення диверсифікації економіки, фінансової стійкості, інституційної спроможності та соціальної згуртованості [3]. У межах цього дослідження зазначені складові поєднано з правовими умовами їх реалізації. Зокрема, фінансовий ресурс не перетворюється автоматично на резильєнтність: його результат залежить від визначеності повноважень, якості планування, прозорості процедур і можливості підтримувати створені об'єкти та послуги після завершення проєкту.

На цій основі запропоновано розрізняти три послідовні рівні результату. Перший – функціональний: безперервність енергопостачання, транспорту, зв'язку та адміністративних послуг. Другий – економічний: збереження підприємств, робочих місць, інвестицій і можливостей виробництва. Третій – інтеграційний: здатність міста виконувати надійну виробничу, логістичну, енергетичну чи інноваційну функцію у зв'язках з європейськими партнерами. Перехід між рівнями можливий лише за узгодженої дії економічних і правових механізмів.

Фінансову основу міської резильєнтності становить поєднання власних ресурсів громад із державним та міжнародним фінансуванням, а також залученням приватних інвестицій. Дослідження бюджетних інструментів українських громад підтверджує, що їхня фінансова спроможність має істотне значення для реагування на виклики війни [5]. Для міста принциповим є зв'язок між витратами на відбудову і майбутніми економічними результатами: відновлена інфраструктура повинна скорочувати простої підприємств, підтримувати доступ працівників до робочих місць і зменшувати ризики для інвесторів. Підтримка малого й середнього підприємництва має доповнювати інфраструктурні проєкти. Доступ до оборотного капіталу, консультацій, виробничих приміщень і спільних послуг дозволяє підприємствам скористатися відновленою інфраструктурою. Водночас енергетична автономність важливих міських об'єктів підтримує безперервність послуг, від яких залежить діяльність бізнесу. Цифрові рішення прискорюють надання таких послуг і обмін інформацією, але їхня цінність визначається фактичною доступністю, надійністю та належним управлінням даними. Попереднє дослідження показало, що розвиток цифрової екосистеми України залежить від узгодження державної політики, правової основи цифрових перетворень та умов для інноваційного підприємництва [8]. Для міського рівня це означає необхідність поєднувати цифрові адміністративні послуги з підтримкою місцевих підприємств та інноваційних ініціатив. Таке поєднання розширює можливості адаптації міської економіки й участі українських міст у європейських технологічних зв'язках. Синергія механізмів стійкості узагальнена в Таблиці 1.

Таблиця 1

Взаємодія економічних механізмів міської резильєнтності*

Група механізмів	Приклади інструментів	Очікуваний локальний результат	Показники для оцінювання
Фінансово-інвестиційні	Бюджетні програми, співфінансування, гарантії, інвестиційні проєкти	Відновлення й модернізація активів	Виконання проєктів; обсяг залучених інвестицій; витрати на утримання
Підтримка підприємництва	Фінансування МСП, спільна інфраструктура, консультації, місцеві кластери	Збереження діяльності та диверсифікація економіки	Кількість діючих МСП; зайнятість; нові види діяльності
Інфраструктурно-енергетичні	Резервування послуг, модернізація мереж, розподілені джерела енергії	Менша тривалість перебоїв для населення і бізнесу	Тривалість перерв у послугах; час їх відновлення
Цифрові та зелені	Цифрові адміністративні послуги, енергоефективність, ресурсозбереження	Швидший доступ до послуг; нижчі ресурсні витрати	Доступність послуг; енергоємність об'єктів
Соціально-трудові	Перекваліфікація, підтримка працевлаштування, інтеграція ВПО	Збереження трудового потенціалу	Зайнятість; участь у навчанні; заповнення вакансій

**Систематизовано авторами на основі [3; 5; 9]. Показники є орієнтирами для подальшого оцінювання, а не результатами проведених вимірювань.*

Таблиця 1 відображає важливу закономірність: результат одного інструмента часто залежить від застосування іншого. Наприклад, програма фінансування МСП матиме обмежений ефект за тривалих перебоїв електропостачання, а модернізований промисловий майданчик не створить достатньої зайнятості без доступу підприємств до капіталу й працівників – до необхідних навичок. Отже, одиницею оцінювання доцільно вважати не лише окремий проєкт, а й узгоджений комплекс заходів, спрямованих на конкретну міську функцію.

Правовий механізм забезпечення резильєнтності охоплює норми, процедури й гарантії, завдяки яким економічні ресурси можуть бути використані своєчасно, прозоро та відповідно до визначених пріоритетів. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлює основу повноважень громад та їхніх органів [10]. Проте результативність міських програм залежить і від практичного узгодження рішень щодо просторового розвитку, комунальної інфраструктури, бюджетування, закупівель та підтримки підприємництва. Економіко-правовий характер міської резильєнтності підкреслюється й у дослідженні О. Шульги [6].

Таким чином, нами запропоновано розглядати правове забезпечення через три функції. Уповноважувальна функція визначає, хто ухвалює рішення й відповідає за послугу або актив. Координаційна функція узгоджує дії органів влади, комунальних підприємств, інвесторів і громадськості. Захисна функція забезпечує передбачуваність умов інвестування, підзвітність використання коштів та можливість контролю результатів. Разом вони знижують невизначеність, яка перешкоджає довгостроковим економічним рішенням.

Європейський вимір цих функцій стає особливо помітним у механізмі Ukraine Facility. Його цілі охоплюють відновлення, модернізацію, залучення інвестицій і наближення України до стандартів ЄС. Окрему увагу приділено потребам місцевого самоврядування та підтримці МСП [11]. Для міста це означає необхідність готувати проєкти, у яких технічне рішення супроводжується обґрунтуванням економічного ефекту, відповідальності за виконання та подальше утримання.

Під час формування інструментів підтримки підприємств слід також враховувати логіку європейського регулювання регіональної державної допомоги, яке пов’язує допомогу з розвитком менш розвинених територій, інвестиціями та зайнятістю [12]. Йдеться про орієнтир для поступового нормативного зближення, а не про автоматичне застосування правил, установлених для держав-членів ЄС, до кожної української муніципальної програми.

Потрібно відзначити, що у доповіді про майбутнє конкурентоспроможності ЄС особливу увагу приділено продуктивності, інноваціям, вартості енергії та інвестиційним потребам [7]. Участь українських міст у розв’язанні цих завдань можлива там, де їхня відбудова формує стабільні зв’язки з європейськими підприємствами та інституціями. Тому внесок міста доцільно оцінювати через конкретну функцію у ширшій мережі, а не лише за обсягом освоєних коштів (Таблиця 2).

Таблиця 2

Канали можливого впливу резильєнтності міст України на конкурентоспроможність Європейського простору

Функція міста	Необхідна локальна спроможність	Можливий європейський результат
Виробничо-ланцюгова	Надійні виробничі майданчики, МСП, кадри, логістика	Диверсифікація партнерських виробничих зв'язків
Енергетично-ресурсна	Надійні мережі, енергоефективність, можливості енергетичної співпраці	Підвищення стійкості взаємопов'язаних енергетичних систем
Інноваційно-технологічна	Дослідницькі установи, підприємства, цифрові послуги	Спільні рішення та поширення технологій
Просторово-інвестиційна	Підготовлені проєкти, транспортна доступність, прозоре управління	Нові інвестиційні й логістичні зв'язки

**Авторська аналітична схема на основі [3; 7; 11; 13]. Наведені результати визначають можливі канали впливу й потребують подальшої емпіричної перевірки.*

На нашу думку є очевидним, що єдиний набір інструментів не забезпечить однакових результатів для всіх міст. Для прифронтових і деокупованих міст першочерговими є безперервність базових послуг та відновлення умов підприємницької діяльності. Для тилових міст, які приймають переміщених людей і підприємства, особливого значення набувають житло, зайнятість, навички та пропускна спроможність інфраструктури. Промисловим містам потрібне узгодження енергетичної модернізації з оновленням виробництва, а прикордонним – розвиток логістики й транскордонних зв'язків. Така диференціація відповідає територіальному підходу до розвитку та враховує відмінності між інноваційними системами європейських регіонів [13].

Отже, запропонована аналітична модель пов'язує правила й ресурси, безперервність міських функцій, економічні результати і європейські зв'язки. Її практична перевірка має спиратися на порівняння показників до і після реалізації програм, а також на врахування відмінностей між типами міст. На цьому етапі модель пояснює можливий механізм впливу: вона не є доказом того, що кожна інвестиція в міську резильєнтність автоматично підвищує конкурентоспроможність Європейського простору.

Висновки. У дослідженні систематизовано механізми забезпечення резильєнтності міст України за п'ятьма взаємопов'язаними групами: фінансово-інвестиційною, підприємницькою, інфраструктурно-енергетичною, цифровою та соціально-трудовою. Встановлено, що їх застосування залежить від правових та інституційних умов, а саме: визначеності повноважень, узгодженості рішень, прозорості використання ресурсів і передбачуваності правил для підприємств та інвесторів.

Обґрунтовано, що економічні й правові механізми доцільно поєднувати навколо конкретних функцій міста. Зокрема, фінансова підтримка підприємств дає очікуваний результат за наявності надійної інфраструктури, доступних трудових ресурсів і зрозумілих процедур реалізації проєктів. Взаємодія механізмів сприяє безперервності міських послуг, збереженню підприємницької діяльності, зайнятості та формуванню умов для інвестицій.

Визначено чотири можливі канали впливу міської резильєнтності на конкурентоспроможність Європейського простору: виробничо-ланцюговий, енергетично-ресурсний, інноваційно-технологічний і просторово-інвестиційний. Через них українські міста можуть поступово посилювати надійність спільних виробничих, енергетичних та інноваційних зв'язків. Масштаб такого внеску залежатиме від досягнутих результатів відбудови та глибини співпраці з європейськими партнерами.

Запропоновано диференціювати пріоритети міської політики: для прифронтових і деокупованих міст – забезпечувати базові послуги й умови роботи підприємств; для тилових міст – розвивати житло, зайнятість та інфраструктуру; для промислових і прикордонних – поєднувати модернізацію виробництва з розвитком логістичних та інвестиційних зв'язків. Подальші дослідження мають кількісно оцінити, як ці механізми впливають на діяльність МСП, зайнятість, інвестиції та участь міст у європейських економічних мережах.

Декларація використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті автори використовували ChatGPT (OpenAI, модель GPT-5.6 sol) для таких цілей: пошук і перевірка бібліографічних джерел; перевірка тексту на орфографічні та граматичні помилки. ШІ не використовувався для збирання первинних даних, інтерпретації результатів чи формулювання висновків. Концепція дослідження, добір і змістова оцінка джерел, наукові інтерпретації та висновки належать виключно авторам. Для забезпечення достовірності автори перевірили кожне бібліографічне посилання за офіційними сторінками видань і DOI, а також здійснили редактуру тексту після автоматизованої перевірки. Автори несуть повну відповідальність за зміст статті.

Список використаних джерел

1. Martin R., Sunley P. On the notion of regional economic resilience: conceptualization and explanation. Journal of Economic Geography. 2015. Vol. 15. No. 1. P. 1–42. https://doi.org/10.1093/jeg/lbu015

2. Trippl M., Fastenrath S., Isaksen A. Rethinking regional economic resilience: Preconditions and processes shaping transformative resilience. European Urban and Regional Studies. 2024. Vol. 31. No. 2. P. 101–115. https://doi.org/10.1177/09697764231172326

3. Tarasevych O., Zadoia O., Mahdich A., Zhylinska L. Socio-economic resilience models of European cities: Guidelines for post-war Ukraine. Academy Review. 2026. No. 2 (65). P. 242–261. https://doi.org/10.32342/3041-2137-2026-2-65-17

4. Лещух І. В. Методичні підходи до оцінювання соціально-економічної резильєнтності систем. Бізнес Інформ. 2024. № 8. С. 13–24. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-13-24

5. Voznyak H., Patytska K., Mulska O., Zherebylo I., Sorokovyi D. Resilience of territorial communities amid the war against Ukraine: The role of budgetary instruments. Public and Municipal Finance. 2024. Vol. 13. No. 1. P. 41–54. https://doi.org/10.21511/pmf.13(1).2024.04

6. Шульга О. В. Міська резильєнтність як детермінанта стабільності держави: економіко-правовий підхід. Економіка та суспільство. 2025. № 77. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-98

7. Draghi M. The Future of European Competitiveness. European Commission. 2024. URL: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en

8. Mahdich A. S., Zadoia O. A. Digital transformation policies to develop an effective ecosystem: The case of Ukraine. European Vector of Economic Development. 2023. No. 2 (35). P. 72–83. https://doi.org/10.32342/2074-5362-2023-2-35-6

9. OECD. Indicators for Resilient Cities. OECD Regional Development Working Papers. 2018. https://doi.org/10.1787/6f1f6065-en

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text

11. European Commission. Ukraine Facility. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en

12. European Commission. Regional Aid: Guidelines on Regional State Aid for 2022–2027. URL: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation/regional-aid_en

13. European Commission. Regional Innovation Scoreboard 2025. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en

References

1. Martin, R., Sunley, P. (2015). On the notion of regional economic resilience: conceptualization and explanation. Journal of Economic Geography. Vol. 15. No. 1. P. 1–42. https://doi.org/10.1093/jeg/lbu015

2. Trippl, M., Fastenrath, S., Isaksen, A. (2024). Rethinking regional economic resilience: Preconditions and processes shaping transformative resilience. European Urban and Regional Studies. Vol. 31. No. 2. P. 101–115. https://doi.org/10.1177/09697764231172326

3. Tarasevych, O., Zadoia, O., Mahdich, A., Zhylinska, L. (2026). Socio-economic resilience models of European cities: Guidelines for post-war Ukraine. Academy Review. No. 2 (65). P. 242–261. https://doi.org/10.32342/3041-2137-2026-2-65-17

4. Leshchukh, I. V. (2024). Metodychni pidkhody do otsinyuvannya sotsial′no-ekonomichnoyi rezyl′yentnosti system [Methodological approaches to assessing the socio-economic resilience of systems]. Biznes Inform [Business Inform]. No. 8. P. 13–24. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-13-24 (in Ukrainian)

5. Voznyak, H., Patytska, K., Mulska, O., Zherebylo, I., Sorokovyi, D. (2024). Resilience of territorial communities amid the war against Ukraine: The role of budgetary instruments. Public and Municipal Finance. Vol. 13. No. 1. P. 41–54. https://doi.org/10.21511/pmf.13(1).2024.04

6. Shul′ha, O. V. (2025). Mis′ka rezyl′yentnist′ yak determinanta stabil′nosti derzhavy: ekonomiko-pravovyy pidkhid [Urban resilience as a determinant of state stability: an economic-legal approach]. Ekonomika ta suspil′stvo [Economy and Society]. No. 77. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-98 (in Ukrainian)

7. Draghi M. (2024). The Future of European Competitiveness. European Commission. Available at: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en (Accessed 19 July 2026)

8. Mahdich, A. S., Zadoia, O. A. (2023). Digital transformation policies to develop an effective ecosystem: The case of Ukraine. European Vector of Economic Development. No. 2 (35). P. 72–83. https://doi.org/10.32342/2074-5362-2023-2-35-6

9. OECD (2018). Indicators for Resilient Cities. OECD Regional Development Working Papers. https://doi.org/10.1787/6f1f6065-en

10. Verkhovna Rada of Ukraine (1997). Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini: Zakon Ukrayiny vid 21.05.1997 No. 280/97-VR [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine No. 280/97-VR of May 21, 1997]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text (Accessed 20 July 2026) (in Ukrainian)

11. European Commission. Ukraine Facility. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en (Accessed 21 July 2026)

12. European Commission. Regional Aid: Guidelines on Regional State Aid for 2022–2027. Available at: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation/regional-aid_en (Accessed 21 July 2026)

13. European Commission. Regional Innovation Scoreboard 2025. Available at: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en (Accessed 21 July 2026)

Economic and Legal Mechanisms for Ensuring the Resilience of Ukrainian Cities within the System of Strengthening the Competitiveness of the European Space

Alisa S. Mahdich, Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine).
E-mail: engprog@duan.edu.ua
Oleksandr A. Zadoia, Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine).
E-mail: o.zadoia@duan.edu.ua

https://doi.org/10.32342/3041-2153-2026-2-41-7

Keywords: urban resilience, economic and legal mechanisms, Ukrainian cities, sustainable competitiveness, European economic space, institutional capacity, local self-government, post-war recovery, small and medium-sized enterprises, European integration

JEL classification: ***F15, H72, K23, O18, R11, R58***

Russia’s full-scale war has intensified interconnected challenges for Ukrainian cities, including disruptions to critical infrastructure, the loss of productive capacity, population displacement, pressure on local budgets, and growing demand for public services. Restoring damaged assets alone cannot ensure that urban economies will function during future shocks.

This article examines how economic and legal mechanisms can strengthen the resilience of Ukrainian cities and, through their integration into wider networks, contribute to the sustainable competitiveness of the European economic space.

The study aims to provide a theoretical explanation of this relationship. It applies systemic, institutional, structural-functional, and comparative approaches to academic research and Ukrainian and European policy documents. Rather than estimating a causal effect, it develops an analytical framework for examining how resources, rules, and governance practices interact. Proposed indicators include the continuity of urban services and business operations, the survival of small and medium-sized enterprises, employment, productivity, investment, access to digital services, energy reliability, and the quality of local governance.

The article systematises five interrelated groups of economic mechanisms: financial and investment instruments; support for entrepreneurship; infrastructure and energy measures; digital and green solutions; and employment and human-capital policies. Their effectiveness depends on complementary legal and institutional conditions. Three functions of legal provision are identified: assigning decision-making powers and responsibilities, coordinating public and private actors, and protecting predictable investment conditions and the accountable use of resources. The resulting framework distinguishes three successive levels of resilience outcomes: continuity of essential urban functions, preservation and development of economic activity, and the city's capacity to perform a reliable role in European networks.

Four potential channels of contribution to European competitiveness are proposed: participation in production value chains, energy and resource cooperation, technological and innovation links, and spatial and investment connections. Policy priorities should vary across Ukrainian cities. Frontline and formerly occupied cities require a focus on essential services and conditions for business activity; cities receiving displaced people and firms need housing, employment, and infrastructure capacity; industrial and border cities require production modernisation and stronger logistics and investment links.

The article concludes that urban resilience depends on coordinated packages of economic instruments and legal safeguards tailored to specific city functions. The proposed links to European competitiveness remain analytical propositions that require subsequent quantitative testing against the outcomes of urban recovery programmes.

Дата надходження до редакції / Submitted: 03.08.26
Дата прийняття до публікації / Accepted: 15.09.26
Дата публікації / Published: 10.11.26